

Jumalateenistus Nõos P, 10.01.21 kell 11.00, Kristuse ristimispüha

Lektsioonid: 1Ms 9:12–16; Gl 3:23–29

Jutlus: Lk 3:15–18, 21–22

Laulud: 230 (1–3); 268 (1–3, 4); 231 (1–3); 210 (1–7)

Rahvas oli täis ootust ja kõik mõtlesid oma südamel, et ehk Johannes ongi Messias. Siis vastas Johannes kõikidele: „Mina ristin teid veega, aga on tulemas minust vägevam, kelle jalatsipaelagi ei kõlba ma lahti päästma. Tema ristib teid Püha Vaimu ja tulega. Temal on visklabidas käes, et puhastada oma reheelust ja koguda nisud oma aita, kuid aganad põletab ta ära kustumatu tulega.” Ka veel paljude muude asjade pärast manitsedes kuulutas Johannes rahvale rõõmusõnumit. Ent sündis, kui kogu rahvast ristiti ja ka Jeesus oli ristitud ja palvetas, et taevast avaneks ja Püha Vaim laskus ihulikult kujul Jeesuse peale kui tuvi, ja taevast kostis hääl: „Sina oled mu armas Poeg, sinust on mul hea meel!”

Ristija Johannese ja Jeesuse avaliku tegevuse algus langeb umbes aastasse 30 pKr. Seda kinnitavad kirjakohtad Lk 3:23, kus on öeldud, et Jeesus oli oma tegevust alustades umbes kolmkümmend aastat vana, ja Lk 3:1, kus seisab, et Ristija Johannes, Jeesusega pea ühevanune mees, alustas kuulutustööd keiser Tibeeriuse valitsemise 15. aastal (kui arvestada, et Tibeeriuse valitsemisaeg algas 14 pKr, siis saamegi sama tulemuse).

Mina ei tea, milline olukord valitses Judea provintsis sellel ajal. Kindlasti saab sellesse perioodi sisse elada ajaloolaste töid uurides, kuid seda, mida inimesed tollal tundsid, saab vaid oletada.

Tean, et keiser Tibeeriuse valitsemisajal toimus juutide hulgas teatav iseteadvuse tõus ja et keisrile see ei meeldinud, ta ajas juudid Roomast minema. Küllap mõjus see surve juutidele psühholoogiliselt raskelt.

Teine ettearvamatu valitseja, kellega juutidel oli enamgi tegemist kui kaugel asuva keisriga, oli Herodes Antipas. (Teame, et just tema lasi hukata Ristija Johannese ja tema tõttu oli ohus ka Jeesuse kuulutustöö.) Kindlasti rõhus juute lisaks psühholoogilisele surutisele ka maksukoorem – nii keisrile kui kuningale –, mis muutis elu ka majanduslikult raskemaks kui see võinuks olla.

Niisiis võib mõista juute, kelle kohta meie kirjakohta algus Lk 3:15 ütleb, et rahvas oli täis ootust ja nad ootasid Messiat, Taaveti soost päästvat kuningat. Küllap mõlku paljudel meeles prohvetisõna, nt Sf 3:14j: „Hõiska, Siioni tütar, hüüa, Iisrael! Rõõmusta ja rõkata kogu südamest, Jeruusalemma tütar! Issand on võtnud tagasi kohtuotsuse sinu kohta, ta on pööranud ära su vaenlase. Issand, Iisraeli kuningas, on su keskel, enam pole sul vaja näha õnnetust.“

Sellisel ajahetkel võeti kõik, mida võidi tõlgendada päästva sõnumina, õhinal vastu. Nõnda loodeti, et ehk ongi Ristija Johannes, kes omas kõigile tuntavat meeleva ja kutsus inimesi üles meelearandusele, see Messias, keda tuleb oodata.

Ristija aga vastab neile ausalt ja isekuseta: on tulemas minust vägevam, kelle jalatsipaelagi ei kõlba ma lahti päästma. Ja nimetab esimese asjana, mille poolt too vägevam isik temast erineb, ristimise.

Johannes ristas teatavasti veega, kasutades vett kui puhastavat elementi märgina inimese meelearanduse vastuvõtmisest Jumala poolt. Kuid see, kes tuleb pärast mind, ütleb Johannes, ristib Püha Vaimu ja tulega.

Seda, mida tähendab Püha Vaimuga ristimine, saame meie ristitud koguduseliikmetena kindlasti palju paremini aru kui Ristija Johannese kuulajad aastal 30 pKr, võib-olla isegi paremini kui Johannes tol hetkel ise. Meie jaoks ongi ristimise nähtav tulemus üksnes Püha Vaimu töö.

Ent mida tähendab ristimine tulega? Saksa piibliteadlane Fritz Rienecker arvab, et tuli võib siin tähendada eelist vee ees: kui looduslik element vesi puutub kokku ainult pealispinnaga, siis looduslik element tuli tungib n-õ asja olemusse. Samamoodi tungib inimese olemusse ka Püha Vaim ja saadab inimeses korda pöördumatuid muutusi.

Kuid Ristija Johannes seob ristimisega kohe ka eshatologia, õpetuse viimastest asjadest. Uus elu siin maa peal on otseses seoses ka maailma lõpuga. Selline käsitlus sarnaneb viimase VT prohveti

Malakiga, kes oma raamatu – ja ühtlasi kogu VT – viimastes peatükkides kõneleb korruga Issanda karistusest Jumala käskude eiramise tõttu ja tulevases Issanda päevast. Küllap annab just seetõttu Malaki välja juba UT prohveti ja Ristija Johannes omakorda veel VT prohveti mõõdu!

Ristija Johannes kirjeldab tema järel tulevat Messiat ühtlasi lõpuaja kuningana, kel on visklabidas (ehk lihtsalt viljatuulamise labidas) käes ja kes eraldab Jumala ees patused õigetest. Ka siin on juttu tulest, kuid nüüd juba kustutatamatust tulest, igavesest hukatusest, kuhu patused siis satuvad.

On öeldud, et veel paljude muude asjade pärast manitsedes kuulutas Johannes rahvale rõõmusõnumit. Pole öeldud, milles see rõõmusõnum seisnes, kuid siinses kontekstis on see otseselt seotud Messia enda tulekuga ristimisele.

Nimelt saabub Johannese juurde ristimisele ka Jeesus, kellest Johannes oli just hetk tagasi kõnelnud kui Messias. Ümbritsev rahvas seda arvatavasti ei aima. Ka Ristija ise, näib, ei mõista toimuvat lõpuni, kuid prohvetina on ta Jumala tööriist ja viib Jeesust ristides läbi selle, mida võiks nimetada pöördeliseks sündmuseks Jumala õndsusplaanis.

Eelnimetatud piibliteadlane Fritz Rienecker toob välja, et Luukas erineb selle sündmuse kirjeldamisega veidi teistest evangelistidest. Nimelt rõhutab Luukas, et Jeesuse ristimine oli justkui kogu rahva veega ristimise lõppakord: „Ent sündis, kui kogu rahvast ristiti ja ka Jeesus oli ristitud...“ Jeesuse ristimine oli järelikult oluline mitte ainult tema enda missioonis, vaid kogu rahva jaoks. Just sellega sai teoks eelnevalt kuulutatud rõõmusõnum!

Luukas mainib ainsana evangelistidest ka seda, et Jeesus palvetas pärast ristimist. Küllap oli see ühest küljest tänupalve, umbes nii nagu 5000 mehe söötmisel, kuid ehk oli see teisalt ka eestpalve rahva eest, et ka nemad saaksid osa sellest imelisest algusest, mis järgnevalt avalikuks saab. Ja ma mõtlen selle imelise alguse all muidugi seda, kuidas Kolmainsus end pärast Jeesuse ristimist ilmutas.

Esmalt ütleb Luukas, et Püha Vaim laskus ihulikul kujul Jeesuse peale kui tuvi. Mida sellise Püha Vaimu tulekuga on tahetud öelda? Võrdluseks sobib siin sama olukorra kirjeldus Ristija Johannese tunnistuse läbi Jh 1:32: „Ma nägin Vaimu tuvina taevast laskuvat ja tema peale jäävat.“

Püha Vaim on inimeste peale laskunud ka enne ja pärast seda hetke. Enne nt siis, kui Püha Vaimu tulekust kõneleb meile 4Ms 11: Vaimu, mis oli Moosese peal, anti ka Iisraeli vanemaile. Pärast aga siis, kui nelipühapäeval langes Püha Vaim Jeruusalemmas tulekeeltena Jeesuse jüngrite peale.

Ent kummalgi juhul polnud tegu kogu Vaimuga, Püha Vaimuga Tema terviklikkuses. Rahvavanemate kohta on 4Ms 11:25 öeldud, et „... kui Vaim oli nende peal, siis nad rääkisid prohveti viisil, aga pärast seda mitte enam.“ Ja ka Vaimu tulek hargnevate tulekeeltena näib sümboliseerivat seda, et kõik vaimusaanud said sellest osa, kuid mitte terviku.

Kuid Jeesuse peale laskus Püha Vaim ihulikul kujul ja oma terviklikkuses. Ning vaid Jeesus kui Jumala Poeg ja Kolmainsuse isik võibki selle osaliseks saada, mitte ükski teine surelik inimene!

Teiseks kirjeldab Luukas Püha Vaimu tulekul taevast kostvat häält, mis ütleb: „Sina oled mu armas Poeg, sinust on mul hea meel!“ Seda, kes kõneleb, nähakse kristlikus piiblitõlgenduses ikka taevase Isana.

Olen kuulnud tõlgendusi, et alles sel hetkel saab Naatsareti Jeesusest Jumala Poeg ja enne on ta olnud tavaline inimene. See pole aga õige, sest juba enne Jeesuse sündi ütleb ingel Jeesuse ema Maarjale Lk 1:35: „Püha Vaim tuleb sinu peale ja Kõigekõrgema vägi on varjuks sinu kohal, seepärast hüütaksegi Püha, kes sinust sünnib, Jumala Pojaks.“ Seega kinnitab taevast kostev Isa hääl lihtsalt üle tõsiasi, mis on n-ö taevases õukonnas juba ammu teada.

Jääb mulje, et Luukas rõhutab selle taevase teate puhul just seda, et teade sai avalikuks ka rahva jaoks, kes oli ristitud ja kelle eest Jeesus oli palvetanud. Fritz Rienecker arvab, et Luukas tahab siin öelda ka seda, et hääl taevast kuulutab rõõmusõnumit kõigile ristituile, kes on hakanud uskuma Jeesusesse kui Jumala Poega: kõik ristitudki saavad olla taevase Isa armsad pojad ja tütreid ning ka neist on Isal hea meel. Tingimuseks on lihtsalt see, et nad peavad olema ristitud veest ja Vaimust ning uskuma et Jeesus Kristus on Issand.

Nõnda võib Ristija Johannese ristimistööd näha ühe etapina ristimise teel: meeleparanduse ehk pihina, mis eelnebki alati ka kristlikule ristimisele. Kuid see on vaid üks etapp ning ilma selleta jääks ristimine poolikuks. Seepärast vajab Jumala lapseks, Jumala rahva liikmeks saamine ka

Jeesuse nime, teadlikkust Jeesusest kui Jumala inimesekssaanud Pojast ja usku Temasse. Ning kõik see tipneb Püha Vaimu anni saamisega, mis täidab kogu inimese isiksust ja muudab selle uueks. Õnnistatud Kristuse ristimispüha teile, kallid sõbrad! Meenutagem täna ka meie endi ristimist – sellele eelnevat trööstitut olukorda ja Jumala armu, mis on meile ristimise läbi osaks langenud! Aamen.